

Vaachaspathi

Veda Vidya

www.vaachaspathi.com

hayagreeva stotram

gyaanaanandamayan devan nirmala sphaTikaakrutim |
aadhaaran sarvavidyaanaan hayagreevan upaasmahe || 1 ||

svatah siddhan shuddha sphaTikamaNi bhoobhrut pratibhaTan
sudhaasadhreecheebhih dhyutibhih avadaata tribhuvanam |
anantaih trayyantaih anuvihita heshaaalahalan
hataasheshaavadyan hayavadanan eeDeemahi mahah || 2 ||

samaahaarah saamnaan pratipadamruchaan dhaama yajushaan
layah pratyooahaanaan lahari vitatih bodha jaladheh |
kathaa darpa kshubhyat kathaka kula kolaahala bhavan
haratvantardhvaantan hayavadana heshaa halalah || 3 ||

praachee sandhyaa kaachidantah nishaayaah
pragyaadrushTeh anjanashreeh apoorvaa |
vaktree vedaan bhaatu me vaajivaktraa
vaageeshaakhyaa vaasudevasya moortih || 4 ||

vishuddha vigyaanaghana svaroopan
vigyaana vishraaNana baddhadeeksham |
dayaanidhin dehabhrutaan sharaNyan
devan hayagreevan ahan prapadye || 5 ||

apaurusheyaih api vaak prapanchaih
adyaapi te bhootin adrushTa paaraam |
stuvan ahan mugdha iti tvayaiva
kaarUNyato naatha kaTaakshaneeyah || 6 ||

daakshiNya ramyaa girishasya moortih
devee sarojaasana dharmapatnee |
vyaasaadayo api vyapadeshya vaachah
sphuranti sarve tava shakti leshaih || 7 ||

mando abhavishyan niyatan virincho
vaachaan nidhe vanchita bhaagadheyah |
daityaapaneetaan dayayaiva bhooyo api
adhyapayishyo nigamaan na chet tvam || 8 ||

vitarka Dolaan vyavadhooya sattve
bruhaspatin vartayase yatastvam |

tenaiva deva tridasheshvaraaNaan
asprushTa Dolaayitan aadhiraajyam || 9 ||

agnou samiddhaarchishi saptatanto
aatasthivaan mantramayan shareeram |
akhaNDa saaraih havishaan pradaanaih
aapyaayanana vyoma sadaan vidhatse || 10 ||

yanmoolameedruk pratibhaati tattvan
yaa moolamaamnaaya mahaadrumanNaam |
tattvena jaananti vishuddha satvaah
tvaan aksharaan akshara maatrukaan tvaam || 11 ||

avyaakrutaad vyaakruta vaanasi tvaan
naamaani roopaaNi cha yaani poorvam |
shansanti teshaan charamaan pratishThaan
vaageeshvara tvaan tvadupagya vaachah || 12 ||

mugdhendu nishyanda vilobhaneeyaan
moortin tavaananda sudhaa prasootim |
vipashchitah chetasi bhaavayante
velaan udaaraan iva dugdhansindhoh || 13 ||

manogatan pashyati yah sadaa tvaan
maneeshiNaan maanasa raajahansam |
svayan purobhaava vivaada bhaajah
kinkurvate tasya giro yathaarham || 14 ||

api kshaNaardhan kalayanti ye tvaan
aaplaavayantan vishadaih mayooravaih |
vaachaan pravaahaih anivaaritaiste
mandaakineen mandayitun kshamante || 15 ||

svaamin bhavaddyaana sudhaabhishekaat
vahanti dhanyaah pulakaanubandham |
alakshite kvaapi nirooDhamoolan
angeshu ivaanandathun ankurantam || 16 ||

svaamin prateechaa hrudayena dhanyaa
tvaddyaana chandrodaya vardhamaanam |
amaantan aananda payodhimantah
payobhih akshNaan parivaahayanti || 17 ||

svairaanubhaavaah tvadadheena bhaavaah
samruddha veeryaah tvadanugraheNa |

vipashchito naatha taranti maayaan
vaihaarikeen mohana pinChikaan te || 18 ||

praannirmitaanaan tapasaan vipaakaah
pratyagra nihshreyasa sanpado me |
samedhisheeranstava paadapadme
sankalpa chintaamanayah praNaamaah || 19 ||

vilupta moordhanya lipikramaaNaan
surendra chooDaapada laalitaanaam |
tvadanghri raajeeva rajah kaNaanaan
bhooyaan prasaado mayi naatha bhooyaat || 20 ||

parisphuran noopura chitrabhaanu
prakaasha nirdhoota tamonushangaam |
padadvayeen te parichinmahe antah
prabodha raajeeva vibhaata sandhyaam || 21 ||

tvatkinkaraalankaraNa uchitaanaan
tvayaiva kalpaantara paalitaanaam |
manjupraNaadan maNinoopuran te
manjooshikaan vedagiraan prateemah || 22 ||

sanchintayaami pratibhaa dashaasthaan
sandhukshayantan samaya pradeepaan |
vigyaana kalpadruma pallavaabhan
vyaakhyaana mudraa madhuran karan te || 23 ||

chitte karomi sphuritaakshamaalan
savyetaran naatha karan tvadeeyam |
gyaanaamrut udanchana lanpaTaanaan
leelaaghaTee yantran ivaashritaanaam || 24 ||

prabodha sindhoh aruNaih prakaashaih
pravaala sanghaatan ivodvahantam |
vibhaavaye deva sapustakan te
vaaman karan dakshiNan aashritaanaam || 25 ||

tamaansi bhitvaa vishadaih mayooravaih
sanpreeNayantan vidushashchakoraan |
nishaamaye tvaan navapuNDareeke
sharaddhane chandran iva sphurantam || 26 ||

dishantu me deva sadaa tvadeeyaah
dayaataranga anucharaah kaTaakshaah |

shrotreshu punsaam amrutan ksharanteen
sarasvateen sanshrita kaamadhenum || 27 ||

visheshavit paarishadeshu naatha
vidagdha goshThee samaraangaNeshu |
jigeeshato me kavitaarki kendraan
jihvaagra sinhaasanan abhyupeyaah || 28 ||

tvaan chintayan tvanmayataan prapannah
tvaan udgruNan shabdamayena dhaamnaa |
svaamin samaajeshu samedhisheeya
svachChanda vaadaahava baddhashoorah || 29 ||

naanaavidhaanaan agatih kalaanaan
na chaapi teertheshu krutaavataarah |
dhruvan tavaanaatha parigrahaayaah
navan navan paatramahan dayaayaah || 30 ||

akanpaneeyaani apaneeti bhedaih
alankrusheeran hrudayan madeeyam |
shankaakalanka apagamojjvalaani
tattvaani samyanchi tava prasaadaat || 31 ||

vyaakhya mudraan karasarasijaih pustakan shankhachakre
bibhradbhinna sphaTikaruchire puNDareeke nishaNNah |
amlaanashreeh amruta vishadaih anshubhih plaavayan maan
aavirbhooyaadanagha mahimaa maanase vaagadheeshah || 32 ||

vaagartha siddhihetoh
paThata hayagreeva sanstutin bhaktyaa |
kavitaarkika kesariNaa
venkaTanaathena virachitaan etaam || 33 ||

kavitaarkika sinhaaya kalyaaNa guNa shaaline
shreemate venkaTashaaya vedaantagurave namah ||

|| iti shree hayagreeva stotran sanpoorNam ||

హయగ్రీవ స్తోత్రం

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల
స్ఫటికాకృతిం ।
ఆధారం సర్వవిద్యానాం హయగ్రీవం
ఉపాస్మహే ॥ 1 ॥

స్వతః సిద్ధం శుద్ధ స్ఫటికమణి భూభృత్
ప్రతిభటం
సుధాసద్భీచీభిః ధ్యుతిభిః అవదాత త్రిభువనం ।
అనంతైః త్రయ్యంతైః అనువిహిత
హేషాహలహలం
హతాశేషావద్యం హయవదనం ఈడిమహి
మహాః ॥ 2 ॥

సమాహారః సామ్నాం ప్రతిపదమ్బుచాం ధామ
యజుషాం
లయః ప్రత్యూహానాం లహరి వితతిః బోధ
జలధేః ।
కథా దర్ప క్షుభ్యత్ కథక కుల కోలాహల భవం
హరత్వంతర్ధావంతం హయవదన హేషా
హలహలః ॥ 3 ॥

ప్రాచీ సంధ్యా కాచిదంతః నిశాయాః
ప్రజ్ఞాదృష్టేః అంజనశ్రీః అపూర్వా ।
నక్త్రీ వేదాన్ భాతు మే వాజివక్త్రా
వాగీశాఖ్యా వాసుదేవస్య మూర్తిః ॥ 4 ॥

విశుద్ధ విజ్ఞానఘన స్వరూపం
విజ్ఞాన విశ్రాణన బద్ధదీక్షం ।
దయానిధిం దేహభృతాం శరణ్యం
దేవం హయగ్రీవం అహం ప్రవద్యే ॥ 5 ॥

అపౌరుషేయైః అపి వాక్ ప్రపంచైః
ఆద్యాపి తే భూతిం అదృష్ట పారాం ।
స్తువన్ అహం ముగ్ధ ఇతి త్వయైవ
కారుణ్యతో నాథ కటాక్షనీయః ॥ 6 ॥

దాక్షిణ్య రమ్యా గిరిశస్య మూర్తిః
దేవీ సరోజాసన ధర్మపత్నీ ।
న్యాసాదయోఽపి వ్యపదేశ్య వాచః
స్ఫురంతి సర్వే తవ శక్తి లేశైః ॥ 7 ॥

మందోఽభవిశ్వన్ నియతం విరించో
నాచాం నిధే వంచిత భాగధేయః ।
దైత్యాపనీతాన్ దయయైవ భూయోఽపి
అధ్యాపయిష్యో నిగమాన్ న చేత్ త్వం ॥ 8 ॥

వితర్క డోలాం వ్యవధూయ సత్త్వే
బృహస్పతిం వర్తయసే యతస్త్యం ।
తేనైవ దేవ త్రిదశేశ్వరాణాం
అస్పృష్ట డోలాయితం ఆధిరాజ్యం ॥ 9 ॥

అగ్నౌ సమిద్ధార్పిషి సప్తతంతో
ఆతస్థివాన్ మంత్రమయం శరీరం ।
అఖండ సారైః హవిషాం ప్రదానైః
ఆప్యాయనం వ్యోమ సదాం విధత్సే ॥ 10 ॥

యన్మూలమీదృక్ ప్రతిభాతి తత్త్వం
యా మూలమామ్నాయ మహాద్రుమాణాం ।
తత్త్వేన జానంతి విశుద్ధ సత్వాః
త్వాం అక్షరాం అక్షర మాతృకాం త్వాం ॥ 11 ॥

అవ్యాకృతాద్ వ్యాకృత వానసి త్వం

నామాని రూపాణి చ యాని పూర్వం ।
శంసంతి తేషాం చరమాం ప్రతిష్ఠాం
వాగీశ్వర త్వాం త్వదుపజ్ఞ వాచః ॥ 12 ॥

ముగ్ధేందు నిష్కంద విలోభనీయాం
మూర్తిం తవానంద సుధా ప్రసూతిం ।
విపశ్చితః చేతసి భావయంతే
వేలాం ఉదారాం ఇవ దుగ్ధంసింధోః ॥ 13 ॥

మనోగతం పశ్యతి యః సదా త్వాం
మనీషిణాం మానస రాజహంసం ।
స్వయం పురోభావ వినాద భాజః
కింకుర్వతే తస్య గిరో యథార్హం ॥ 14 ॥

అపి క్షణార్థం కలయంతి యే త్వాం
ఆప్లావయంతం విశదైః మయూరపైః ।
నాచాం ప్రవాహైః అనివారితైస్తే
మందాకినీం మందయితుం క్షమంతే ॥ 15 ॥

స్వామిన్ భవద్ద్యాన సుధాభిషేకాత్
వహంతి ధన్యాః పులకానుబంధం ।
అలక్ష్మితే క్వాపి నిరూఢమూలం
అంగేశు ఇవానందధుం అంకురంతం ॥ 16 ॥

స్వామిన్ ప్రతీచా హృదయేన ధన్యా
త్వద్ద్యాన చంద్రోదయ వర్ధమానం ।
అమాంతం ఆనంద పయోధిమంతః
పయోభిః అక్షృం పరివాహయంతి ॥ 17 ॥

స్వైరానుభావాః త్వదధీన భావాః
సమృద్ధ వీర్యాః త్వదనుగ్రహేణ ।
విపశ్చితో నాథ తరంతి మాయాం
వైహారికీం మోహన పింఛికాం తే ॥ 18 ॥

ప్రాన్నిర్మితానాం తపసాం విపాకాః
ప్రత్యగ్ర నిఃశ్రేయస సంపదో మే ।
సమేధశీరంస్తవ పాదపద్మే
సంకల్ప చింతామనయః ప్రణామాః ॥ 19 ॥

విలుప్త మూర్ధన్య లిపిక్రమాణాం
సురేంద్ర చూడాపద లాలితానాం ।
త్వదంఘ్రి రాజీవ రజః కణానాం
భూయాన్ ప్రసాదో మయి నాథ
భూయాత్ ॥ 20 ॥

పరిస్ఫురన్ నూపుర చిత్రభాను
ప్రకాశ నిర్మాత తమోనుషంగాం ।
పదద్వయాం తే పరిచిన్మహేంతః
ప్రబోధ రాజీవ విభాత సంధ్యాం ॥ 21 ॥

త్వత్ కింకరాలంకరణ ఉచితానాం
త్వయైవ కల్పాంతర పాలితానాం ।
మంజుప్రణాదం మణినూపురం తే
మంజూషికాం వేదగిరాం ప్రతీమః ॥ 22 ॥

సంచితయామి ప్రతిభా దశాస్థాన్
సంధుక్షయంతం సమయ ప్రదీపాన్ ।
విజ్ఞాన కల్పద్రుమ పల్లవాభం
వ్యాఖ్యాన ముద్రా మధురం కరం తే ॥ 23 ॥

చిత్తే కరోమి స్ఫురితాక్షమాలం
సప్యేతరం నాథ కరం త్వదీయం ।
జ్ఞానామృత్ ఉదంచన లంపటానాం
లీలాఘటీ యంత్రం ఇవాశ్రితానాం ॥ 24 ॥

ప్రబోధ సింధోః అరుణైః ప్రకాశైః
ప్రవాల సంఘాతం ఇవోద్వహంతం ।
విభావయే దేవ సపుస్తకం తే

నామం కరం దక్షిణం ఆశ్రితానాం || 25 ||

తమాంసి భిత్వా విశదైః మయూరపైః
సంప్రీణయంతం విదుషశ్చకోరాన్ |
నిశామయే త్వాం నవపుండరీకే
శరద్ధనే చంద్రం ఇవ స్ఫురంతం || 26 ||

దిశంతు మే దేవ సదా త్వదీయాః
దయాతరంగ అనుచరాః కటాక్షాః |
శ్రోత్రేషు పుంసామ్ అమృతం క్షరంతీం
సరస్వతీం సంశ్రిత కామధేనుం || 27 ||

విశేషవిత్ పారిషదేషు నాథ
విదగ్ధ గోష్ఠీ సమరాంగణేషు |
జిగీషతో మే కవితార్కి కేంద్రాన్
జిహ్వోగ్ర సింహాసనం అభ్యుపేయాః || 28 ||

త్వాం చింతయన్ త్వన్మయతాం ప్రపన్నః
త్వాం ఉద్ధృణన్ శబ్దమయేన ధామ్నా |
స్వామిన్ సమాజేషు సమేధిషీయ
స్వచ్ఛంద వాదాహవ బద్ధకూరః || 29 ||

నానావిధానాం అగతిః కలానాం
న చాపి తీర్థేషు కృతావతారః |
ధ్రువం తవానాథ పరిగ్రహయాః
నవం నవం పాత్రమహం దయాయాః || 30 ||

అకంపనీయాని అపనీతి భేదైః
అలంకృషీరన్ హృదయం మదీయం |
శంకాకలంక అపగమోజ్జ్వలాని
తత్త్వాని సమ్యంచ తవ ప్రసాదాత్ || 31 ||

న్యాఖ్యా ముద్రాం కరసరసిజైః పుస్తకం శంఖచక్రే
బిభృద్భిన్న స్ఫటికరుచిరే పుండరీకే నిషణ్ణః |

అమ్లానశ్రీః అమృత విశదైః అంశుభిః
ప్లావయన్ మాం
ఆవిర్భూయాదనఘ మహిమా మానసే
వాగధీశః || 32 ||

వాగర్థ సిద్ధిహేతోః
పఠత హయగ్రీవ సంస్తుతిం భక్త్యా |
కవితార్కిక కేసరిణా
వేంకటనాథేన విరచితాం ఏతాం || 33 ||

కవితార్కిక సింహాయ కల్యాణ గుణ శాలినే
శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||

|| ఇతి శ్రీ హయగ్రీవ స్తోత్రం సంపూర్ణం ||

हयग्रीव स्तोत्रम्

ज्ञानानन्दमयं देवं निर्मल स्फटिकाकृतिम् ।
आधारं सर्वविद्यानां हयग्रीवं उपास्महे ॥ 1 ॥

स्वतः सिद्धं शुद्ध स्फटिकमणि भूभृत्
प्रतिभटं
सुधासध्रीचीभिः ध्युतिभिः अवदात
त्रिभुवनम् ।
अनन्तैः त्रय्यन्तैः अनुविहित हेषाहलहलं
हताशेषावद्यं हयवदनं ईडीमहि महः ॥ 2 ॥

समाहारः साम्नां प्रतिपदमृचां धाम यजुषां
लयः प्रत्यूहानां लहरि विततिः बोध जलधेः ।
कथा दर्प क्षुभ्यत् कथक कुल कोलाहल
भवं
हरत्वन्तर्ध्वान्तं हयवदन हेषा हलहलः ॥ 3 ॥

प्राची सन्ध्या काचिदन्तः निशायाः
प्रज्ञादृष्टेः अञ्जनश्रीः अपूर्वा ।
वक्त्री वेदान् भातु मे वाजिवक्त्रा
वागीशाख्या वासुदेवस्य मूर्तिः ॥ 4 ॥

विशुद्ध विज्ञानघन स्वरूपं
विज्ञान विश्राणन बद्धदीक्षम् ।
दयानिधिं देहभृतां शरण्यं
देवं हयग्रीवं अहं प्रपद्ये ॥ 5 ॥

अपौरुषेयैः अपि वाक् प्रपञ्चैः
अद्यापि ते भूतिं अदृष्ट पाराम् ।
स्तुवन् अहं मुग्ध इति त्वयैव

कारुण्यतो नाथ कटाक्षनीयः ॥ 6 ॥

दाक्षिण्य रम्या गिरिशस्य मूर्तिः
देवी सरोजासन धर्मपत्नी ।
व्यासादयोऽपि व्यपदेश्य वाचः
स्फुरन्ति सर्वे तव शक्ति लेशैः ॥ 7 ॥

मन्दोऽभविश्यन् नियतं विरिञ्चो
वाचां निधे वञ्चित भागधेयः ।
दैत्यापनीतान् दययैव भूयोऽपि
अध्यापयिष्यो निगमान् न चेत् त्वम् ॥ 8 ॥

वितर्क डोलां व्यवधूय सत्त्वे
बृहस्पतिं वर्तयसे यतस्त्वम् ।
तेनैव देव त्रिदशेश्वराणां
अस्पृष्ट डोलायितं आधिराज्यम् ॥ 9 ॥

अग्नौ समिद्धार्चिषि सप्ततन्तो
आतस्थिवान् मन्त्रमयं शरीरम् ।
अखण्ड सारैः हविषां प्रदानैः
आप्यायनं व्योम सदां विधत्से ॥ 10 ॥

यन्मूलमीदृक् प्रतिभाति तत्त्वं
या मूलमाम्नाय महाद्रुमाणाम् ।
तत्त्वेन जानन्ति विशुद्ध सत्त्वाः
त्वां अक्षरां अक्षर मातृकां त्वाम् ॥ 11 ॥

अव्याकृताद् व्याकृत वानसि त्वं
नामानि रूपाणि च यानि पूर्वम् ।

शंसन्ति तेषां चरमां प्रतिष्ठां
वागीश्वर त्वां त्वदुपज्ञ वाचः ॥ 12 ॥

मुग्धेन्दु निष्यन्द विलोभनीयां
मूर्तिं तवानन्द सुधा प्रसूतिम् ।
विपश्चितः चेतसि भावयन्ते
वेलां उदारां इव दुग्धसिन्धोः ॥ 13 ॥

मनोगतं पश्यति यः सदा त्वां
मनीषिणां मानस राजहंसम् ।
स्वयं पुरोभाव विवाद भाजः
किंकुर्वते तस्य गिरो यथार्हम् ॥ 14 ॥

अपि क्षणार्धं कलयन्ति ये त्वां
आप्लावयन्तं विशदैः मयूरवैः ।
वाचां प्रवाहैः अनिवारितैस्ते
मन्दाकिनीं मन्दयितुं क्षमन्ते ॥ 15 ॥

स्वामिन् भवद्द्यान सुधाभिषेकात्
वहन्ति धन्याः पुलकानुबन्धम् ।
अलक्षिते क्वापि निरूढमूलं
अङ्गेशु इवानन्दथुं अङ्कुरन्तम् ॥ 16 ॥

स्वामिन् प्रतीचा हृदयेन धन्या
त्वद्द्यान चन्द्रोदय वर्धमानम् ।
अमान्तं आनन्द पयोधिमन्तः
पयोभिः अक्षणां परिवाहयन्ति ॥ 17 ॥

स्वैरानुभावाः त्वदधीन भावाः
समृद्ध वीर्याः त्वदनुग्रहेण ।
विपश्चितो नाथ तरन्ति मायां
वैहारिकीं मोहन पिच्छिकां ते ॥ 18 ॥

प्राङ्निर्मितानां तपसां विपाकाः
प्रत्यग्र निःश्रेयस संपदो मे ।
समेधिशीरस्तव पादपद्मे
संकल्प चिन्तामनयः प्रणामाः ॥ 19 ॥

विलुप्त मूर्धन्य लिपिक्रमाणां
सुरेन्द्र चूडापद लालितानाम् ।
त्वदङ्घ्रि राजीव रजः कणानां
भूयान् प्रसादो मयि नाथ भूयात् ॥ 20 ॥

परिस्फुरन् नूपुर चित्रभानु
प्रकाश निर्धूत तमोनुषङ्गाम् ।
पदद्वयीं ते परिचिन्महेऽन्तः
प्रबोध राजीव विभात सन्ध्याम् ॥ 21 ॥

त्वत्किङ्करालंकरण उचितानां
त्वयैव कल्पान्तर पालितानाम् ।
मञ्जुप्रणादं मणिनूपुरं ते
मञ्जूषिकां वेदगिरां प्रतीमः ॥ 22 ॥

संचिन्तयामि प्रतिभा दशास्थान्
सन्धुक्षयन्तं समय प्रदीपान् ।
विज्ञान कल्पद्रुम पल्लवाभं
व्याख्यान मुद्रा मधुरं करं ते ॥ 23 ॥

चित्ते करोमि स्फुरिताक्षमालं
सव्येतरं नाथ करं त्वदीयम् ।
ज्ञानामृत् उदञ्चन लंपटानां
लीलाघटी यन्त्रं इवाश्रितानाम् ॥ 24 ॥

प्रबोध सिन्धोः अरुणैः प्रकाशैः
प्रवाल सङ्घातं इवोद्वहन्तम् ।

विभावये देव सपुस्तकं ते
वामं करं दक्षिणं आश्रितानाम् ॥ 25 ॥

तमांसि भित्वा विशदैः मयूरवैः
संप्रीणयन्तं विदुषश्चकोरान् ।
निशामये त्वां नवपुण्डरीके
शरद्धने चन्द्रं इव स्फुरन्तम् ॥ 26 ॥

दिशन्तु मे देव सदा त्वदीयाः
दयातरङ्ग अनुचराः कटाक्षाः ।
श्रोत्रेषु पुंसाम् अमृतं क्षरन्तीं
सरस्वतीं संश्रित कामधेनुम् ॥ 27 ॥

विशेषवित् पारिषदेषु नाथ
विदग्ध गोष्ठी समराङ्गणेषु ।
जिगीषतो मे कवितार्कि केन्द्रान्
जिह्वाग्र सिंहासनं अभ्युपेयाः ॥ 28 ॥

त्वां चिन्तयन् त्वन्मयतां प्रपन्नः
त्वां उद्धृणन् शब्दमयेन धाम्ना ।
स्वामिन् समाजेषु समेधिषीय
स्वच्छन्द वादाहव बद्धशूरः ॥ 29 ॥

नानाविधानां अगतिः कलानां
न चापि तीर्थेषु कृतावतारः ।
ध्रुवं तवानाथ परिग्रहायाः
नवं नवं पात्रमहं दयायाः ॥ 30 ॥

अकंपनीयानि अपनीति भेदैः
अलंकृषीरन् हृदयं मदीयम् ।
शङ्काकलङ्क अपगमोज्ज्वलानि
तत्त्वानि सम्यञ्चि तव प्रसादात् ॥ 31 ॥

व्याख्या मुद्रां करसरसिजैः पुस्तकं शन्खचक्रे
बिभ्रद्भिन्न स्फटिकरुचिरे पुण्डरीके निषण्णः ।
अम्लानश्रीः अमृत विशदैः अंशुभिः प्लावयन्
मां
आविर्भूयादनघ महिमा मानसे वागधीशः
॥ 32 ॥

वागर्थ सिद्धिहेतोः
पठत हयग्रीव संस्तुतिं भक्त्या ।
कवितार्किक केसरिणा
वेन्कटनाथेन विरचितां एताम् ॥ 33 ॥

कवितार्किक सिंहाय कल्याण गुण शालिने
श्रीमते वेन्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥

॥ इति श्री हयग्रीव स्तोत्रं संपूर्णम् ॥

Contact

USA Address Info

Vaachaspathi Veda Vidya
450 Albany, Shaker Road-Loudonville ,
12211 New York USA
Telephone: 518-867-6720
E-mail: info@vaachaspathi.com

INDIA Address Info

Vaachaspathi Veda Vidya
Vavilala Srinivasa Sharma (Avadhani)
18-4-111/1 , Sagaraveedhi,
LakshmiNagar, Godavarikhani,
Karimnagar, Telangana, India

94 404 82 431

98 484 85 890

www.vaachaspathi.com